

Väljaandja:	Keskkonnaminister
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	15.01.2007
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	19.02.2009
Avaldamismärge:	RTL 2007, 4, 66

Vääriselupaiga klassifikaator ja valiku juhend

Vastu võetud 04.01.2007 nr 2

Määrus kehtestatakse «[Metsaseaduse](#)» § 23 lõike 2 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse vääriselupaiga väljavaliku protseduurid, vääriselupaigatübid ja tüüpide iseloomulikud näitajad.

2. peatükk VÄÄRISELUPAIGA VÄLJAVALIKU JUHEND

§ 2. Vääriselupaiga väljavalik

- (1) Vääriselupaiga väljavalik seisneb selle määruse 3. peatuki 2. jaos esitatud vääriselupaiga näitajatele vastavate kaitset vajavate alade väljaselgitamises.
- (2) Vääriselupaiga väljavalikut korraldab Keskkonnaministeerium Metsakaitse- ja Metsauenduskeskuse ja Keskkonnaministeeriumi maakonna keskkonnateenistuste kaudu.
- (3) Vääriselupaiku võivad välja valida ja olemasolevates vääriselupaikades muudatusi teha isikud, kes on läbinud Keskkonnaministeeriumi korraldatud vääriselupaiga väljavaliku kursuse ja omandanud sellekohase tunnistuse.
- (4) Metsa korralise ülepinnalise takseerimise käigus valitakse välja potentsiaalsed vääriselupaigad, mille kohta edastatakse andmed vääriselupaiga väljavaliku tunnistusega spetsialistile.
- (5) Ülepinnalise takseerimise käigus väljavalitud potentsiaalsete vääriselupaikade vastavuse vääriselupaiga näitajatele selgitab ekspertiis, mille teeb vääriselupaiga väljavaliku tunnistusega spetsialist.
- (6) Tunnistusega spetsialistid esitavad Metsakaitse- ja Metsauenduskeskusele väljavalitud vääriselupaikade vormikohased digitaalsed kirjeldused ja asukohakaardid. Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus kannab esitatud andmed Metsaressursi arvestuse riiklikku registrisse.
- (7) Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus esitab kord kuus Erametsakeskusele vääriselupaikade andmed ning Keskkonnaministeeriumi maakonna keskkonnateenistustele asjaomase maakonna vääriselupaikade andmed.
- (8) Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus esitab kord kuus Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskusele ning Maa-ametile ning metsamajandamiskavade koostajatele andmekogusse kantud ja sealt välja arvatud vääriselupaikade andmekogu andmefaili kirjed.

3. peatükk VÄÄRISELUPAIGA KLASSIFIKAATOR

1. jagu Vääriselupaigatübid

§ 3. Vääriselupaikade jagunemine

Vääriselupaigad jagunevad metsa tüübirühmaga seotud tüüpideks ja maaistikuelemendiga seotud tüüpideks.

§ 4. Metsa tüübirühmaga seotud vääriselupaigad

(1) Metsa tüübirühmaga seotud vääriselupaigad on järgmised:

- 1) loometsad;
- 2) nõmmemetsad;
- 3) palumetsad;
- 4) laanemetsad;
- 5) sürjametsad;
- 6) salumetsad;
- 7) lammimetsad;
- 8) soostunud metsad;
- 9) rabastunud metsad;
- 10) madalsoometsad;
- 11) siirdesoometsad;
- 12) rabametsad;
- 13) kõdusoometsad.

(2) Loometsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) männikud ja männisegametsad;
- 2) kuusikud ja kuusesegametsad;
- 3) laialehised metsad;
- 4) teised lehtmetsad.

(3) Nõmmemetsa vääriselupaik on *männikud ja männisegametsad*.

(4) Palumetsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) männikud ja männisegametsad;
- 2) kuusikud ja kuusesegametsad;
- 3) haavikud;
- 4) teised lehtmetsad.

(5) Laanemetsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) männikud ja männisegametsad;
- 2) kuusikud ja kuusesegametsad;
- 3) haavikud;
- 4) teised lehtmetsad.

(6) Sürjametsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) männikud ja männisegametsad;
- 2) kuusikud ja kuusesegametsad;
- 3) laialehised metsad;
- 4) teised lehtmetsad.

(7) Salumetsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) männikud ja männisegametsad;
- 2) kuusikud ja kuusesegametsad;
- 3) laialehised metsad;
- 4) haavikud;
- 5) teised lehtmetsad;
- 6) lepikud.

(8) Lammimetsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) kuusikud ja kuusesegametsad;
- 2) laialehised metsad;
- 3) teised lehtmetsad;
- 4) lepikud.

(9) Soostunud metsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) männikud ja kaasikud;
- 2) kuusikud ja kuusesegametsad;
- 3) laialehised metsad;
- 4) haavikud;
- 5) lepikud.

(10) Rabastunud metsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) männikud ja kaasikud;
- 2) kuusikud ja kuusesegametsad.

(11) Madalsoometsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) männikud ja kaasikud;
- 2) kuusikud ja kuusesegametsad;
- 3) lepikud.

(12) Siirdesoometsa vääriselupaik on *männikud ja kaasikud*.

(13) Rabametsa vääriselupaik on *männikud ja kaasikud*.

(14) Kõdusoometsa vääriselupaigad on järgmised:

- 1) männikud ja kaasikud;
- 2) kuusikud ja kuusesegametsad;
- 3) laialehised metsad;
- 4) lepikud.

§ 5. Maastikuelemendiga seotud vääriselupaigad

(1) Maastikuelemendiga seotud vääriselupaigad on järgmised:

- 1) looduslike veekogude kaldanõlvad;
- 2) veekoguäärsed madalikud ja lammid;
- 3) teised veest mõjutatud alad;
- 4) väikesed märgalasaared ja -poolsaared;
- 5) järsakud;
- 6) põlendikud;
- 7) puisrohmaad;
- 8) sarapikud;
- 9) üksikud suured puud;
- 10) pargid.

(2) Looduslike veekogude kaldanõlvade vääriselupaigad on järgmised:

- 1) jõgede ja järvede järsud kaldanõlvad;
- 2) jõgede ja järvede laugjad kaldanõlvad;
- 3) ojade kaldanõlvad.

(3) Veekoguäärsete madalike ja lammide vääriselupaigad on järgmised:

- 1) madalad jõekaldad ja jõelammid;
- 2) ojalammid.

(4) Teiste veest mõjutatud alade vääriselupaigad on järgmised:

- 1) ajutiste veekogude kallad;
- 2) allika-alad;
- 3) karbonaatsete soode ja märgade niitude äärealad;
- 4) kopratammide mõjualad;
- 5) muude veekogude kallad.

(5) Järsakute vääriselupaigad on järgmised:

- 1) pangajärsakud;
- 2) pinnakattejärsakud.

(6) Puisrohmaade vääriselupaigad on järgmised:

- 1) võsastunud puisrohmaad;
- 2) puisniitud;
- 3) puiskarjamaad.

2. jagu

Metsa tüübirühmaga seotud vääriselupaigatüüpide kirjeldus ja näitajad

§ 6. Vääriselupaiku iseloomustavate näitajate arvestamine

Ala vastab vääriselupaiga näitajatele, kui sellel esineb vähemalt üks vääriselupaigatüüpi iseloomustav näitaja ja tüübile iseloomulik tunnusliik.

§ 7. Loometsad

(1) Loometsade hulka liigitatakse § 4 lõikes 2 nimetatud vääriselupaigatüübidi.

(2) Loometsad selle määrase tähenduses on lubjarikkal pinnasel kasvavad looduslikud puistud.

(3) Loometsa vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) paekiviklibu ja -paljandid;
- 2) õhuke paepealne mullakiht;
- 3) ilmselge metsapõlvkondade järjepidevus;
- 4) häilud;
- 5) vanad puud;
- 6) aeglase kasvuga, sageli kõveratüvelised puud;

- 7) seisvad surnud puud;
- 8) lamapuit eri lagunemisastmetes;
- 9) haruldased kooslused (leesikalootammik, leesikalookaasik, kastikulootammik, kastikuloosaarik, lubikalootammik, lubikaloosaarik).

(4) Loometsa vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Aleurodiscus amorphus*, *Boletus satanas*, *Clavariadelphus pistillaris*, *Clavariadelphus truncatus*, *Geastrum spp.*, *Gomphus clavatus*, *Hydnellum spp.*, *Phellodon spp.*, *Phellinus chrysolaoma*, *Sarcodon spp.*, *Sowerbyella spp.*;
- 2) samblikud: *Lecanactis abietina*, *Hypogymnia farinacea*;
- 3) sammaltaimedest: *Nowellia curvifolia*;
- 4) soontaimed: *Cephalanthera rubra*, *Cypripedium calceolus*, *Orchis spp.*

§ 8. Männikud ja männisegametsad

(1) Männikute ja männisegametsade hulka kuuluvad § 4 lõike 2 punktis 1, lõike 3 punktis 1, lõike 4 punktis 1, lõike 5 punktis 1, lõike 6 punktis 1 ja lõike 7 punktis 1 nimetatud vääriselupaigatüübidi.

(2) Männikud ja männisegametsad selle määrase tähenduses on kuival, parasiiskel või niiskel pinnasel kasvavad looduslikud puistud, mille koosseisust vähemalt 50% moodustavad männid.

(3) Männikute ja männisegametsade vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) looduslikult uuenenud mets;
- 2) minimaalne inimmõju;
- 3) metsapõlvkondade järjepidevus ilmselge;
- 4) puud eri põlvkondadest, eri vanuse, kõrguse ja diameetriga;
- 5) üle 150-aastased männid, iseloomuliku soomusja korbaga ja päikesele avatud;
- 6) seisvad surnud puud;
- 7) jämedad kuivanud oksad;
- 8) puutüükad;
- 9) eri lagunemisastmetes lamapuit;
- 10) haruldased kooslused (tamme alusmetsaga sarapuumännik).

(4) Männikute ja männisegametsade vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Asterodon ferruginosus*, *Diplomitoporus flavescens*, *Fomitopsis rosea*, *Leptoporus mollis*, *Multiclavula mucida*, *Phellinus ferrugineofuscus*, *Phellinus nigrolimitatus*, *Phlebia centrifuga*, *Pycnoporellus fulgens*, *Sarcosoma globosum*, *Skeletocutis stellae*;
- 2) samblikud: *Arthonia leucopellea*, *Evernia divaricata*, *Evernia mesomorpha*, *Frullania dilatata*, *Hypogymnia farinacea*, *Icmadophila ericetorum*, *Lecanactis abietina*, *Ramalina thrausta*;
- 3) sammaltaimed: *Anastrophyllum hellerianum*, *Bazzania trilobata*, *Geocalyx graveolens*, *Hylocomium umbratum*, *Jamesoniella autumnalis*, *Jungermannia leiantha*, *Lepidozia reptans*, *Leucobryum glaucum*, *Neckera pennata*; *Nowellia curvifolia*, *Odontoschisma denudatum*, *Plagiothecium undulatum*, *Riccardia latifrons*, *Sphagnum wulfianum*, *Ulota crispa*;
- 4) mardikad: *Ampedus sanguineus*, *Calitis scabra*, *Callidium coriaceum*, *Ceruchus chrysomelinus*, *Dendrophagus crenatus*, *Nothorhina punctata*, *Ostoma ferruginea*, *Peltis grossa*;
- 5) soontaimed: *Corallorrhiza trifida*, *Cypripedium calceolus*, *Listera cordata*.

§ 9. Kuusikud ja kuusesegametsad

(1) Kuusikute ja kuusesegametsade hulka kuuluvad § 4 lõike 2 punktis 2, lõike 4 punktis 2, lõike 5 punktis 2, lõike 6 punktis 2 ja lõike 7 punktis 2 nimetatud vääriselupaigatüübidi.

(2) Kuusikud ja kuusesegametsad selle määrase tähenduses on kuival, parasiiskel või niiskel pinnasel kasvavad looduslikud puistud, mille koosseisust vähemalt 50% moodustavad kuused.

(3) Kuusikute ja kuusesegametsade vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) looduslikult uuenenud mets;
- 2) minimaalne inimmõju;
- 3) metsapõlvkondade järjepidevus ilmselge;
- 4) häilud;
- 5) puud eri põlvkondadest, eri vanuse, kõrguse ja diameetriga;
- 6) vanad puud;
- 7) seisvad surnud puud;
- 8) puutüükad;
- 9) aukude ja õönsustega puud;
- 10) eri lagunemisastmetes lamapuit;
- 11) tuulemurd ja -heide;
- 12) palju puiduseeni;
- 13) palju rippamblikke.

(4) Kuusikute ja kuusesegametsade vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Asterodon ferruginosus*, *Dentipellis fragilis*, *Diplomitoporus flavescens*, *Fomitopsis rosea*, *Ganoderma lucidum*, *Geastrum spp.*, *Hericium coralloides*, *Leptoporus mollis*, *Multiclavula mucida*, *Perenniporia subacida*, *Phellinus chrysoloma*, *Phellinus populincola*, *Phellinus ferrugineofuscus*, *Phellinus nigrolimitatus*, *Phlebia centrifuga*, *Pycnoporellus fulgens*, *Sarcosoma globosum*, *Skeletocutis odora*, *Skeletocutis stellae*, *Tremiscus helvelloides*, *Xylaria polymorpha*;
- 2) samblikud: *Arthonia leucopellea*, *Bacidia rubella*, *Cetrelia olivetorum*, *Chaenotheca brachypoda*, *Evernia divaricata*, *Evernia mesomorpha*, *Hypogymnia farinacea*, *Icmadophila ericetorum*, *Lecanactis abietina*, *Leptogium saturninum*, *Lobaria pulmonaria*, *Mycoblastus sanguinarius*, *Nephromas spp.*, *Opegraphas spp.*, *Parmeliella triptophylla*, *Ramalina thrausta*;
- 3) sammaltaimed: *Anastrophylum hellerianum*, *Bazzania trilobata*, *Frullania dilatata*, *Geocalyx graveolens*, *Hylocomium umbratum*, *Jamesoniella autumnalis*, *Jungermannia leiantha*, *Lejeunea cavifolia*, *Lepidozia reptans*, *Leucobryum glaucum*, *Metzgeria furcata*, *Neckera complanata*, *Neckera pennata*, *Nowellia curvifolia*, *Odontoschisma denudatum*, *Plagiothecium undulatum*, *Riccardia latifrons*, *Riccardia palmata*, *Sphagnum wulfianum*, *Ulota crispa*;
- 4) mardikad: *Agrilus ater*, *Anoplodera variicornis*, *Calithys scabra*, *Callidium coriaceum*, *Ceruchus chrysomelinus*, *Cucujus cinnaberinus*, *Dendrophagus crenatus*, *Dicerca furcata*, *Necydalis major*, *Nothorhina punctata*, *Ostoma ferruginea*, *Peltis grossa*, *Saperda perforata*, *Xylotrechus rusticus*;
- 5) soontaimed: *Cinna latifolia*, *Corallorrhiza trifida*, *Cypripedium calceolus*, *Epipogium aphyllum*, *Galium triflorum*.

§ 10. Laialehised metsad

(1) Laialehiste metsade hulka kuuluvad § 4 lõike 2 punktis 3, lõike 6 punktis 3 ja lõike 7 punktis 3 nimetatud vääriselupaigatüübidi.

(2) Laialehised metsad selle määrase tähenduses on kuival, parasiiskel või niiskel pinnasel kasvavad looduslikud puistud, mille koosseisust vähemalt 50% moodustavad laialehelised puuliigid nagu tamm, vaher, pärn, jalakas, saar, künnapuu.

(3) Laialehiste metsade vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) looduslikult uuenenud mets;
- 2) minimaalne inimmõju;
- 3) metsapõlvkondade järjepidevus ilmselge;
- 4) häilud;
- 5) puud eri põlvkondadest, eri vanuse, kõrguse ja diameetriga;
- 6) vanad puud;
- 7) seisvad surnud puud;
- 8) puutüükad;
- 9) väga suured õönsustega puud;
- 10) eri lagunemisastmetes lamapuit;
- 11) tuulemurd ja -heide;
- 12) palju puiduseeni;
- 13) palju vanu sarapuid;
- 14) neli eri laialehist liiki;
- 15) nektaririkaste õitega põõsad;
- 16) haruldased kooslused (sarapuutammik, sinililletammik, sinilillesaarik, nauditammik, naadisaarik, naadi-jalaka-vahtra-pärnasegamets, kuukressi-jalaka-vahtra-pärna-saaresegamets).

(4) Laialehiste metsade vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Ceriporia purpurea*, *Geastrum spp.*, *Lindtneria trachyspora*, *Lycoperdon echinatum*, *Perenniporia medullapanis*, *Phellinus ferruginosus*, *Steccherinum robustius*, *Xylaria polymorpha*, *Xylobolus frustulatus*;
- 2) samblikud: *Acrocordia gemmata*, *Arthonia vinosa*, *Bacidia rubella*, *Chaenotheca brachypoda*, *Chaenotheca chlorella*, *Chaenotheca phaeocephala*, *Cliostomum corrugatum*, *Cyphelium inquinans*, *Gyalecta ulmi*, *Lecanactis abietina*, *Lobaria pulmonaria*, *Megalaria grossa*, *Nephromas spp.*, *Opegraphas spp.*, *Pertusaria pertusa*, *Sclerophoras spp.*, *Thelotrema lepadinum*;
- 3) sammaltaimed: *Anomodon attenuatus*, *Anomodon longifolius*, *Anomodon viticulosus*, *Dicranum viride*, *Frullania dilatata*, *Isothecium alopecuroides*, *Jambeckia autumnalis*, *Lejeunea cavifolia*, *Lepidozia reptans*, *Metzgeria furcata*, *Mnium hornum*, *Neckera complanata*, *Neckera pennata*, *Porellas spp.*, *Ulota crispa*;
- 4) mardikad: *Calosoma inquisitor*, *Cyrtoclytus capra*, *Gnorimus nobilis*, *Liocola marmorata*, *Lymexylon navale*, *Mycetocharas spp.*, *Osmaderma eremita*, *Rhamnusium bicolor*;
- 5) soontaimed: *Allium ursinum*, *Bromus benekenii*, *Circaea lutetiana*, *Cypripedium calceolus*, *Festuca altissima*, *Hordelymus europaeus*.

§ 11. Haavikud

(1) Haavikute hulka kuuluvad § 4 lõike 4 punktis 3, lõike 5 punktis 3, lõike 7 punktis 4 ja lõike 9 punktis 4 nimetatud vääriselupaigatüübidi.

(2) Haavikud selle määrase tähenduses on kuival, parasniiskel või niiskel pinnasel kasvavad looduslikud puistud, mille koosseisust vähemalt 50% moodustavad haavad.

(3) Haavikute vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) looduslikult uuenenud mets;
- 2) minimaalne inimmõju;
- 3) metsapõlvkondade järjepidevus ilmselge;
- 4) häilud;
- 5) puud eri põlvkondadest, eri vanuse, suuruse ja diameetriga;
- 6) vanad puud;
- 7) seisvad surnud puud;
- 8) puutüükad;
- 9) õönsustega puud;
- 10) eri lagunemisastmetes lamapuit;
- 11) tuulemurd ja -heide.

(4) Haavikute vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Dentipellis fragilis*, *Hericium coralloides*, *Junguhuhnia pseudozilingiana*, *Multiclavula mucida*, *Sistotrema raduloides*, *Skeletocutis odora*, *Tomentella crinalis*;
- 2) samblikud: *Acrocordia gemmata*, *Bacidia rubella*, *Chaenotheca brachypoda*, *Collema subnigrescens*, *Leptogium saturninum*, *Lobaria pulmonaria*, *Mycoblastus sanguinarius*, *Nephromaspp.*, *Parmeliella triptophylla*, *Peltigera collina*;
- 3) sammaltaimed: *Anomodon attenuatus*, *Anomodon longifolius*, *Frullania dilatata*, *Jamesoniella autumnalis*, *Lejeunea cavifolia*, *Metzgeria furcata*, *Neckera complanata*, *Neckera pennata*, *Nowellia curvifolia*, *Trichocolea tomentella*, *Ulota crispa*;
- 4) mardikad: *Acanthoderes clavipes*, *Agrilus ater*, *Ceruchus chrysomelinus*, *Cucujus cinnaberinus*, *Descarpentriesina variolosa*, *Hololepta plana*, *Necydalis major*, *Saperda perforata*, *Xylotrechus rusticus*;
- 5) soontaimed: *Cinna latifolia*, *Festuca altissima*.

§ 12. Teised lehtmetsad

(1) Teiste lehtmetsade hulka kuuluvad § 4 lõike 2 punktis 4, lõike 4 punktis 4, lõike 5 punktis 4, lõike 6 punktis 4, lõike 7 punktis 5 ja lõike 8 punktis 3 nimetatud vääriselupaigatüübidi.

(2) Teised lehtmetsad selle määrase tähenduses on looduslikud puistud, mille koosseisust vähemalt 50% moodustavad lehtpuud, lisatingimusega, et haava osakaal ning laialeheliste puuliikide osakaal puistust on väiksem kui 50%.

(3) Teiste lehtmetsade vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) looduslikult uuenenud mets;
- 2) minimaalne inimmõju;
- 3) metsapõlvkondade järjepidevus ilmselge;
- 4) häilud;
- 5) vanad puud;
- 6) seisvad surnud puud;
- 7) puutüükad;
- 8) õönsustega puud;
- 9) eri lagunemisastmetes lamapuit;
- 10) tuulemurd ja -heide;
- 11) palju vanu sarapuid.

(4) Teiste lehtmetsade vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Dentipellis fragilis*, *Hericium coralloides*, *Junguhuhnia pseudozilingiana*, *Multiclavula mucida*, *Sistotrema raduloides*, *Skeletocutis odora*, *Tomentella crinalis*, *Xylobolus frustulatus*;
- 2) samblikud: *Acrocordia gemmata*, *Bacidia rubella*, *Chaenotheca brachypoda*, *Hypogymnia farinacea*, *Lecanactis abietina*, *Leptogium saturninum*, *Lobaria pulmonaria*, *Mycoblastus sanguinarius*, *Nephromaspp.*, *Opegraphaspp.*, *Parmeliella triptophylla*, *Peltigera collina*, *Pertusaria pertusa*, *Thelotrema lepadinum*;
- 3) sammaltaimed: *Anomodon attenuatus*, *Anomodon longifolius*, *Frullania dilatata*, *Jamesoniella autumnalis*, *Lejeunea cavifolia*, *Metzgeria furcata*, *Neckera complanata*, *Neckera pennata*, *Nowellia curvifolia*, *Ulota crispa*;
- 4) mardikad: *Acanthoderes clavipes*, *Agrilus ater*, *Ceruchus chrysomelinus*, *Cucujus cinnaberinus*, *Descarpentriesina variolosa*, *Hololepta plana*, *Necydalis major*, *Saperda perforata*, *Xylotrechus rusticus*;
- 5) soontaimedest: *Cypripedium calceolus*.

§ 13. Lepikud

(1) Lepikute hulka kuuluvad § 4 lõike 7 punktis 6, lõike 8 punktis 4, lõike 9 punktis 5, lõike 11 punktis 3 ja lõike 14 punktis 4 nimetatud vääriselupaigatüübidi.

(2) Lepikud selle määrase tähenduses on perioodiliselt üleujutataval, niiskel mineraalsel või turbasel alal kasvavad looduslikud puistud, mille koosseisust vähemalt 50% moodustavad lepad.

- (3) Lepikute vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:
- 1) liigniske ala;
 - 2) mosaiikne mikroreljeef kõrgete tüvemätaste ja nende vahele jäavate niiskete madalate lohkudega;
 - 3) looduslikult uuenenud mets;
 - 4) minimaalne inimmõju;
 - 5) metsapõlvkondade järjepidevus on ilmselge;
 - 6) esinevad häilud;
 - 7) vanad puud;
 - 8) puudel on hästiarenenud tugijuured;
 - 9) iseloomulik on leppade uuenemine kännuvõsudest ja vanade puude jalamilt;
 - 10) esineb surnud või pehkinult seisvaid puid ning lamapuitu;
 - 11) esineb tuulemurd ja -heide;
 - 12) palju on puiduseeni;
 - 13) esinevad haruldased kooslused (luhttarnasanglepik, sõnajalasanglepik, soovõhasanglepik, lodusanglepik).

(4) Lepikute vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Physisporinus vitreus*, *Phlebia subochracea*, *Pycnoporellus fulgens*;
- 2) samblikud: *Arthonia leucopellea*, *Arthonia vinoso*, *Bacidia rubella*, *Chaenotheca brachypoda*, *Hypogymnia farinacea*, *Lecanactis abietina*, *Mycoblastus sanguinarius*, *Menegazzia terebrata*, *Thelotrema lepadinum*;
- 3) sammaltaimed: *Bazzania trilobata*, *Geocalyx graveolens*, *Frullania dilatata*, *Jamesoniella autumnalis*, *Jungermannia leiantha*, *Mnium hornum*, *Neckera pennata*, *Pseudobryum cinclidioides*, *Riccardia latifrons*, *Riccardia palmata*, *Trichocolea tomentella*, *Ulota crispa*;
- 4) mardikad: *Ampedus nigroflavus*, *Ceruchus chrysomelinus*, *Dicerca alni*, *Peltis grossa*;
- 5) soontaimedest: *Carex disperma*.

§ 14. Märgalade kuusikud ja kuusesegametsad

(1) Märgalade kuusikute ja kuusesegametsade hulka kuuluvad § 4 lõike 8 punktis 1, lõike 9 punktis 2, lõike 10 punktis 2, lõike 11 punktis 2 ja lõike 14 punktis 2 nimetatud vääriselupaigatüübidi.

(2) Märgalade kuusikud ja kuusesegametsad selle määruste tähduses on turbasel või liigniskel pinnasel kasvav kuusik, kuuse- ja männisegamets või okas- ja lehtpuusegamets, mille koosseisust vähemalt 50% moodustavad kuused.

(3) Märgalade kuusikute ja kuusesegametsade vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) liigniske ala;
- 2) looduslikult uuenenud mets;
- 3) minimaalne inimmõju;
- 4) metsapõlvkondade järjepidevus ilmselge;
- 5) häilud;
- 6) puud eri põlvkondadest, eri vanuse, kõrguse ja diameetriga;
- 7) vanad puud;
- 8) iseloomulikud aeglase kasvuga kuused;
- 9) seisvad surnud puud;
- 10) puutüükad;
- 11) lamapuit eri lagunemisastmetes;
- 12) tuulemurd ja -heide;
- 13) palju puiduseeni;
- 14) palju rippsamblikke;
- 15) palju epifüütseid samblaid.

(4) Märgalade kuusikute ja kuusesegametsade vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Asterodon ferruginosus*, *Dentipellis fragilis*, *Eocronartiummuscicola*, *Fomitopsis rosea*, *Leptoporus mollis*, *Perenniporia subacida*, *Phellinus chrysotoma*, *Phellinus ferrugineofuscus*, *Phellinus nigrolimitatus*, *Phlebia centrifuga*, *Physosporinus vitreus*, *Pycnoporellus fulgens*, *Skeletocutis odora*, *Skeletocutis stellae*;
- 2) samblikud: *Arthonia leucopellea*, *Bacidia rubella*, *Chaenotheca subroscida*, *Evernia divaricata*, *Evernia mesomorpha*, *Icmadophila ericetorum*, *Lecanactis abietina*, *Lobaria pulmonaria*, *Mycoblastus sanguinarius*, *Opegraphaspp.*, *Ramalina thrausta*, *Thelotrema lepadinum*;
- 3) sammaltaimed: *Anastrophyllum hellerianum*, *Bazzania trilobata*, *Frullania dilatata*, *Geocalyx graveolens*, *Jamesoniella autumnalis*, *Jungermannia leiantha*, *Lepidozia reptans*, *Leucobryum glaucum*, *Neckera pennata*, *Nowellia curvifolia*, *Odontoschisma denudatum*, *Plagiothecium undulatum*, *Riccardia latifrons*, *Riccardia palmata*, *Sphagnum wulfianum*, *Splachnum ampullaceum*, *Trichocolea tomentella*, *Ulota crispa*;
- 4) mardikad: *Anoplodera variicornis*, *Calithys scabra*, *Callidium coriaceum*, *Ceruchus chrysomelinus*, *Ostoma ferruginea*, *Peltis grossa*;
- 5) soontaimed: *Cinna latifolia*, *Corallorrhiza trifida*, *Galium triflorum*, *Listera cordata*.

§ 15. Märgalade männikud ja kaasikud

(1) Märgalade männikute ja kaasikute hulka kuuluvad § 4 lõike 9 punktis 1, lõike 10 punktis 1, lõike 11 punktis 1, lõike 12 punktis 1, lõike 13 punktis 1 ja lõike 14 punktis 1 nimetatud vääriselupaigatübid.

(2) Märgalade männikud ja kaasikud selle määrase tähenduses on männikud, männi- ja kasesegametsad ning kaasikud liigniisketel, enamasti toitainetevaestel pinnastel.

(3) Märgalade männikute ja kaasikute vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) pinnas liigniiske, kraavitamata;
- 2) looduslikult uuenenud mets;
- 3) minimaalne inimmõju;
- 4) metsapõlvkondade järjepidevus ilmselge;
- 5) puud eri põlvkondadest, eri vanuse, suuruse ja diameetriga;
- 6) vanad puud;
- 7) aeglase kasvuga, sageli kõveratüvelised puud;
- 8) päikesele eksponeeritud vanade jämedate puude ja kuivanud jämedate okste olemasolu;
- 9) puutüükad;
- 10) lamapuit eri lagunemisastmetes;
- 11) märgalaga metsaserv;
- 12) haruldased kooslused (luhttarnakaasik, soovõhakaasik).

(4) Märgalade männikute ja kaasikute vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Diplomitoporus flavescens*, *Leptoporus mollis*;
- 2) samblikud: *Hypogymnia farinacea*, *Mycoblastus sanguinarius*, *Opegraphaspp*;
- 3) sammaltaimed: *Jamesoniella autumnalis*, *Leucobryum glaucum*, *Nowellia curvifolia*, *Splachnum ampullaceum*, *Ulota crispa*.

§ 16. Märgalade laialehised metsad

(1) Märgalade laialehiste metsade alla kuuluvad § 4 lõike 8 punktis 2, lõike 9 punktis 3 ja lõike 14 punktis 3 nimetatud vääriselupaigatübid.

(2) Märgalade laialehised metsad selle määrase tähenduses on õhukesel turbapinnasel või märgjal mineraal-(savisel) pinnasel kasvavad looduslikud puistud, mille kooseisust vähemalt 50% moodustavad laialehelised puuliigid.

(3) Märgalade laialehiste metsade vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

- 1) viljakas liigniiske ala;
- 2) mosaiikne mikroreljeef kõrgete tüvemäaste ja nende vahele jäavate niiskete madalate lohkudega;
- 3) looduslikult uuenenud mets;
- 4) minimaalne inimmõju;
- 5) metsapõlvkondade järjepidevus ilmselge;
- 6) puud eri põlvkondadest, eri vanuse, kõrguse ja diameetriga;
- 7) vanad, suuremõõtmelised puud;
- 8) puudel hästiarenenud tugijuured;
- 9) seisvad surnud puud;
- 10) puutüükad;
- 11) aukude ja õönsustega puud;
- 12) lamapuit eri lagunemisastmetes;
- 13) palju puiduseeni;
- 14) palju epifüütseid samblaid;
- 15) neli eri laialehist liiki;
- 16) haruldased kooslused (sõnajalasaarik, sõnajalatammik, humala-jalaka-(künnapuu)-saare-, pärna- või tammesegamets, luhttarnasaarik).

(4) Märgalade laialehiste metsade vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

- 1) seened: *Ceriporia purpurea*, *Gastrumspp.*, *Lindneria trachyspora*, *Lycoperdon echinatum*, *Perenniporia medulla-panis*, *Phellinus ferruginosus*, *Physisporinus vitreus*, *Phlebia subochracea*, *Steccherinum robustius*, *Xylaria polymorpha*, *Xylobolus frustulatus*;
- 2) samblikud: *Acrocordia cavata*, *Acrocordia gemmata*, *Arthonia leucopellea*, *Arthonia vinosa*, *Bacidia rubella*, *Chaenotheca brachypoda*, *Chaenothecachlorella*, *Cyphelium inquinans*, *Gyalecta ulmi*, *Lobaria pulmonaria*, *Megalariagrossa*, *Nephromaspp.*, *Pertusaria pertusa*, *Sclerophoraspp.*, *Thelotrema lepadinum*;
- 3) sammaltaimed: *Anomodon attenuatus*, *Anomodon longifolius*, *Anomodon viticulosus*, *Frullania dilatata*, *Isothecium alopecuroides*, *Jamesoniella autumnalis*, *Lejeunea cavifolia*, *Lepidozia reptans*, *Metzgeria furcata*, *Mnium hornum*, *Neckera complanata*, *Neckera pennata*, *Nowellia curvifolia*, *Trichocolea tomentella*, *Ulota crispa*;
- 4) mardikad: *Calosoma inquisitor*, *Gnorimus nobilis*, *Liocola marmorata*, *Lymexylon navale*, *Osmoderma eremita*;
- 5) soontaimed: *Circaea lutetiana*, *Festuca altissima*.

3. jagu Maastikuelemendiga seotud vääriselupaigatüpide kirjeldus ja näitajad

§ 17. Looduslike vee kogude kaldanõlvad

- (1) Looduslike vee kogude kaldanõlvade hulka kuuluvad § 5 lõikes 2 nimetatud vääriselupaikade tüübidi.
- (2) Looduslike vee kogude kaldanõlvade vääriselupaigatüübidi on selle määrase tähenduses eristatud järgmiselt:
- 1) jõgede ja järvede järsud kaldanõlvad, kus kalda tõusunurk on üle 20° ning jõgi on laiem kui 5 meetrit;
 - 2) jõgede ja järvede laugjad kaldanõlvad, kus kalda tõusunurk mahub vahemikku $5\text{--}20^{\circ}$ ning jõgi on laiem kui 5 meetrit;
 - 3) ojade kaldanõlvad, kus kalda tõusunurk ületab 5° ning oja on kitsam kui 5 meetrit.
- (3) Looduslike vee kogude kaldanõlvade vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:
- 1) stabiilselt niiske mikrokliima;
 - 2) pinnaseerosioon;
 - 3) järskkallastel paljandub lähtekivim;
 - 4) omapärase võra ja juurestikuga puud.
- (4) Looduslike vee kogude kaldanõlvade vääriselupaikadele iseloomulikud tunnusliigid on järgmised sammaltaimed: *Geocalyx graveolens*, *Mnium hornum*, *Pseudobryum cinclidioides*, *Riccardia latifrons*, *Riccardia palmata*.

§ 18. Vee koguäärsed madalikud ja lammid

- (1) Vee koguäärsete madalike ja lammide hulka kuuluvad § 5 lõikes 3 nimetatud vääriselupaikade tüübidi.
- (2) Vee koguäärsete madalike ja lammide vääriselupaigatüübidi on selle määrase tähenduses eristatud järgmiselt:
- 1) madalad jõekaldad ja jõelammid, kus kalda tõusunurk on alla 5 ning jõgi on laiem kui 5 meetrit;
 - 2) ojalammid, kus kalda tõusunurk on alla 5 ning oja on kitsam kui 5 meetrit.
- (3) Vee koguäärsete madalike ja lammide vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:
- 1) stabiilselt niiske mikrokliima;
 - 2) pinnaseerosioon;
 - 3) ladestunud alluviaalsed setted.
- (4) Vee koguäärsete madalike ja lammide vääriselupaikadele iseloomulikud tunnusliigid on järgmised sammaltaimed: *Geocalyx graveolens*, *Mnium hornum*, *Pseudobryum cinclidioides*, *Riccardia latifrons*, *Riccardia palmata*.

§ 19. Teised veest mõjutatud alad

- (1) Teiste veest mõjutatud alade alla kuuluvad § 5 lõigetes 4 ja 5 nimetatud vääriselupaikade tüübidi.
- (2) Muude veest mõjutatud alade vääriselupaigatüübidi on selle määrase tähenduses eristatud järgmiselt:
- 1) ajutised vee kogud – perioodiliselt liigniisked alad, mis täituvad veega ainult tugevate vihmasadude või lume sulamise järel;
 - 2) allika-alad – üksik põhjavee väljumiskoht või põhjavee hajusa väljavoolu soostunud koht, kus algallikat pole näha;
 - 3) karbonaatsed sood ja märgad niitud – lagedad või hõredalt puudega kaetud madalsood või niisked niitud karbonaatsel pinnasel kasvavates metsades;
 - 4) kopratammide mõjualad – kopratammide töttu vee äravoolu takistumisest üleujutatud puistud nõvades ja orgudes, st piiratud aladel;
 - 5) muude vee kogude kaldad – mitmesugused kaldaalad, mis ei kuulu eelloetletud looduslike vee kogude kaldanõlvade, vee koguäärsete madalike ja lammide ning teiste veest mõjutatud alade hulka.
- (3) Teiste veest mõjutatud alade vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:
- 1) stabiilselt niiske mikrokliima;
 - 2) ala kraavitamata;
 - 3) muld toitaineterikas;
 - 4) ladestunud alluviaalsed setted;
 - 5) karbonaatse pinnasevee ja põhjavee mõju;
 - 6) ala mõjutavad perioodiliselt üleujutused ja jäää.
- (4) Allika-alade vääriselupaiku iseloomustavad täiendavalt järgmised näitajad:
- 1) ümbrus on kraavitamata ja ilma ehitusteta;
 - 2) allika lähiümbruse temperatuur püsib aastaringselt suhteliselt stabiilne.
- (5) Kopratammide mõjualade vääriselupaiku iseloomustavad täiendavalt järgmised näitajad:
- 1) järsult niiskemaks muutunud pinnas, halvenenud veeärvool;
 - 2) vee püsimine ka suvel;

3) üleujutuse tagajärjel hukkunud, püsti seisev kuivanud mets.

(6) Muude veest mõjutatud alade vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

1) sammaltaimed: *Geocalyx graveolens*, *Hamatocaulis vernicosus*, *Helodium blandowii*, *Mnium hornum*, *Paludella squarrosa*, *Pseudobryum cinclidioides*, *Riccardia latifrons*, *Riccardia palmata*, *Trichocolea tomentella*;

2) mardikad: *Dicerca furcata*, *Melandrya dubia*, *Peltis grossa*;

3) soontaimed: *Cladium mariscus*, *Corallorrhiza trifida*, *Dactylorhiza cruenta*, *Festuca altissima*, *Hammarbya paludosa*, *Liparis loeselii*, *Malaxis monophyllos*, *Ophrys insectifera*, *Orchis mascula*, *Orchis militaris*, *Primula farinosa*.

§ 20. Väikesed märgalasaared ja -poolsaared

(1) Väikeste märgalasaarte ja -poolsaarte hulka kuuluvad § 5 lõike 1 punktis 4 nimetatud vääriselupaikade tüübид.

(2) Väikesed märgalasaared ja -poolsaared on selle määrase tähenduses märgalal paiknevad mineraalpinnasega alad, mille pindala on alla 3 ha.

(3) Väikeste märgalasaarte ja -poolsaarte vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

1) stabiilselt niiske mikrokliima;

2) asukoha isoleeritus;

3) hästi arenenud metsa ja märgala vahelised üleminekutsoonid;

4) avatus päikesele;

5) avatus tuultele.

§ 21. Järsakud

(1) Järsakute hulka kuuluvad § 5 lõikes 5 nimetatud vääriselupaigatüübidi.

(2) Järsakute vääriselupaigatüübidi on selle määrase tähenduses eristatud järgmiselt:

1) pangajärsakud – pangametsad kasvavad pangaalusel nõlvakul, klindilõhedes, enam kui 20-kraadise kaldega pangal ning kuni 10 meetri ulatuses pangaservast;

2) pinnakattejärsakud – kõik muud metsad enam kui 20-kraadise kaldega nõlvadel, mis ei lange vooluveekogu suunas ning mille kõrgus on vähemalt 10 m.

(3) Järsakute vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

1) enam kui 20-kraadise kaldega järsk nõlv;

2) omapärased pinnasetingimused (kõrge pH tase, suur lubjarikkus);

3) paljanduv lähtekivim;

4) nõrgvesi;

5) pinnaseerosioon;

6) maalihked;

7) põhjapoolsetel nõlvadel stabiilselt niiske mikrokliima;

8) lõunapoolsed nõlvad päikesele avatud;

9) haruldased kooslused (kuukressi-jalaka-vahtra-pärna-saaresegamets).

(4) Järsakute vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

1) sammaltaimed: *Anomodon attenuatus*, *Anomodon longifolius*, *Anomodon viticulosus*, *Frullania dilatata*, *Jamesoniella autumnalis*, *Jungermannia leiantha*, *Metzgeria furcata*, *Mnium hornum*, *Neckera pennata*, *Plagiopus oederiana*, *Porellaspp.*;

2) mardikatest: *Peltis grossa*;

3) soontaimedest: *Lunaria rediviva*.

§ 22. Põlendikud

(1) Põlendike hulka kuulub § 5 lõike 1 punktis 6 nimetatud vääriselupaigatüüp.

(2) Põlendikud on selle määrase tähenduses selgete põlengujälgedega metsaalad, kus paljudel puudel on tulekahjustusi ja esineb söestunud surnud puid.

(3) Põlendike vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:

1) pärast tulekahju on mets taastunud looduslikult;

2) esineb söestunud tüvesid ja tüveosi;

3) esineb jämedaid põlengu üle elanud puid;

4) esineb tulekahju järel vaiguga kattunud männitüvesid;

5) esineb tulekahjustuste tõttu surevaid puid.

(4) Põlendike vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:

1) mardikad: *Arhopalus tristis*, *Melanophila acuminata*, *Pterostichus angustatus*;

2) soontaimedest: *Geranium bohemicum*.

§ 23. Puisrohumaad

- (1) Puisrohumaade hulka kuuluvad § 5 lõikes 6 nimetatud vääriselupaikade tüübide.
- (2) Puisrohumaade vääriselupaigatüübide on selle määruse tähenduses eristatud järgmiselt:
- 1) võsastunud puisrohumaa – hõre pikaajalise niitmise või karjatamise tulemusel kujunenud puistu, mille kasutamine on viimastel aastatel lõpetatud;
 - 2) puisniit – hõre pikaajalise niitmise tulemusel kujunenud puistu, mida jätkuvalt niidetakse;
 - 3) puiskarjamaa – hõre pikaajalise karjatamise tulemusel kujunenud puistu, kus jätkuvalt karjatatakse loomi.
- (3) Puisrohumaade vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:
- 1) vanad, alt laasumata puud;
 - 2) rohurinne on väga liigirikas;
 - 3) puud on avatud päikesele;
 - 4) puud ja põõsad kasvavad hajusalt või väikeste gruppide naaberes;
 - 5) esineb vanu sarapuid.
- (4) Puisrohumaade vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:
- 1) seened: *Fistulina hepatica*;
 - 2) samblikud: *Acrocordia gemmata*, *Arthonia leocopellea*, *Arthonia vinosa*, *Bacidia rubella*, *Chaenotheca chlorella*, *Gyalecta ulmi*, *Lobaria pulmonaria*, *Pertusaria pertusa*, *Sclerophoraspp.*;
 - 3) sammaltaimed: *Anomodon attenuatus*, *Anomodon longifolius*, *Anomodonviticulosus*, *Isothecium alopecuroides*, *Metzgeria furcata*, *Neckera pennata*, *Ulota crispa*;
 - 4) mardikad: *Agrilus mendax*, *Ampedus nigroflavus*, *Dicerca alni*, *Liocola marmorata*, *Lymexylon navale*;
 - 5) soontaimedest: *Cypripedium calceolus*.

§ 24. Sarapikud

- (1) Sarapike hulka kuulub § 5 lõike 1 punktis 8 nimetatud vääriselupaigatüüp.
- (2) Sarapik on selle määruse tähenduses sarapuu enamusega lehtpuusalu.
- (3) Sarapike vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:
- 1) pikaajaline sarapuude järjepidevus;
 - 2) esineb vanu sarapuid;
 - 3) iseeneslik hõrenemine;
 - 4) mosaiikne struktuur;
 - 5) rohurinne on väga liigirikas.
- (4) Sarapike vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:
- 1) seened: *Ceriporea purpurea*, *Ceriporia reticulata*, *Gastrumsp.*, *Phellinus ferruginosus*;
 - 2) sammaltaimed: *Anomodon attenuatus*, *Isothecium alopecuroides*, *Metzgeria furcata*, *Mnium hornum*, *Ulota crispa*;
 - 3) mardikadest: *Melandrya dubia*.

§ 25. Üksikud suured puud

- (1) Üksikuid suuri puid iseloomustab § 5 lõike 1 punktis 9 nimetatud vääriselupaigatüüp.
- (2) Üksik suur puu selle määruse tähenduses on puu, mis omaette või koos sarnaste puude grupiga on piisavalt suur, et olla elupaigaks elupaigaspetsiifilise liigi elujõulisele populatsionile.
- (3) Üksikute suurte puude vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:
- 1) väga vana ja suur puu või puude grupp;
 - 2) väga suur surnult seisev või lamav puu;
 - 3) aukude ja õõnsustega puu;
 - 4) surnud jämedad oksad;
 - 5) puude avatus päikesele.
- (4) Üksikute suurte puude vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:
- 1) samblikud: *Acrocordia gemmata*, *Arthonia vinosa*, *Bacidia rubella*, *Chaenotheca chlorella*, *Chaenotheca phaeocephala*, *Cliostomum corrugatum*, *Gyalecta ulmi*, *Lobaria pulmonaria*, *Pertusaria pertusa*, *Sclerophoraspp.*;
 - 2) mardikad: *Boros schneideri*, *Cossonus cylindricus*, *Gnorimus nobilis*, *Liocola marmorata*, *Lymexylon navale*, *Mycetocharaspp.*, *Mycetophagus quadripustulatus*, *Osmoderma eremita*.

§ 26. Pargid

- (1) Parkide hulka kuulub § 5 lõike 1 punktis 10 nimetatud vääriselupaigatüüp.
- (2) Pargid selle määrase tähenduses on inimese rajatud valgusküllased vanad puistud, mida enam ei hooldata.
- (3) Parkide vääriselupaiku iseloomustavad järgmised näitajad:
- 1) vanad, suuremõõtmelised puud;
 - 2) seisvad surnud puud;
 - 3) puutüükad;
 - 4) aukude ja õõnsustega puud;
 - 5) puude avatus päikesele.
- (4) Parkide vääriselupaikadele on iseloomulikud järgmised tunnusliigid:
- 1) seened: *Boletusspp.*, *Ceriporia purpurea*, *Geastrum spp.*, *Grifola frondosa*, *Fistulina hepatica*, *Sticherinum robustius*, *Xylaria polymorpha*, *Xylobolus frustulatus*;
 - 2) samblikud: *Acrocordia cavata*, *Acrocordia gemmata*, *Arthonia vinosa*, *Bacidia rubella*, *Chaenotheca brachypoda*, *Chaenotheca phaeocephala*, *Cliostomum corrugatum*, *Gyalecta ulmi*, *Lobaria pulmonaria*, *Pertusaria pertusa*, *Sclerophoraspp.*;
 - 3) sammaltaimed: *Anomodon attenuatus*, *Anomodon longifolius*, *Anomodon viticulosus*, *Frullania dilatata*, *Isothecium alopecuroides*, *Ulota crispa*;
 - 4) mardikad: *Agrilus mendax*, *Ampeus nigroflavus*, *Liocola marmorata*, *Lymexylon navale*, *Osmoderma eremita*.

Minister Rein RANDVER

Kantsler Annika UUDELEPP